



***Suntem arhitecții și constructorii
propriei noastre vieți***

***Motto: "Adevărata răsplată pentru un lucru
bine făcut este chiar faptul de a-l fi realizat."***

– Zig Ziglar

**Mircea Sârbu
ianuarie 2026**

Cuprins

Prefață	3
Cine suntem cu adevărat?	3
Care e „mecanismul” evoluției vieții noastre?	6
Când ne definim cum să fie viața pe care ne-o propunem?	12
Deci suntem sau nu arhitecții propriei vieți?	15
Concluzie finală	15

Prefață

Viața pe care o parcurgem aici pe Terra, ne pare de multe ori o enigmă, o enigmă deoarece ne dorim un lucru și viața ne duce, uneori, în cu totul altă direcție. Parcă ceva ne e uneori potrivnic și de cele mai multe ori nu găsim nicio explicație pentru această „împotrivire” a ei.

Este clar că ceva, mai presus de noi ne „sabotează”. Oare? Să fie oare cineva care decide pentru noi fără să ne consulte? Asta să fie oare cauza unor „insuccese” de care ne izbim de multe ori?

Ei bine, prin prezenta, voi încerca să găsec o explicație cât decât plauzibilă. Dacă pentru unii explicația este un SF, fiecare putem crede ce vrea, doar am ajuns într-o pseudo democrație, nu e așa?

Cine suntem cu adevărat?

E o întrebare cu răspuns cvasi cunoscut. Suntem „fii Creației”, suntem deci „mici Dumnezei”, asta ne certifică Biblia, și de ce nu am crede asta? Nu voi relua tema facerii omului, beneficiar indubitabil al avantajului de a locui în Eden, un fel de all inclusive. Voi încerca să analizez rezultatul acestei creații.

Omul e asemănător unei ”cruce”: capul reprezintă legătura cu universul, picioarele legătura cu pământul iar brațele legătura dintre material și spiritual. Dacă capul și picioarele stau în permanență în contact cu Universul și Pământul, brațele se mișcă oarecum haotic. Brațele încearcă să pătrundă atât în material, cât și în spiritual. Misiunea lor este de a prospecta aceste zone și a realiza pe cât posibil un echilibru între cele două noțiuni, o armonie între material și spiritual. De aceea mâinile sunt ”libere” să cunoască și să înțeleagă rolul și efectele asupra evoluției noastre a celor două stări. De ce spun că suntem capabili să prospectăm cele două stări? Pentru că atât materialul cât și spiritualul nu sunt altceva decât forme de energie, precum și noi suntem tot energie.



Dacă privim modul în care a fost alcătuit omul, ne dăm seama lesne că din start, omul a fost predestinat să ajungă să se întoarcă, la sfârșitul evoluției sale spirituale, acolo de unde a plecat, adică alături de cel care la creat. Da, omul amintește, prin structura sa, o cruce simbolică. Dar ce e de fapt crucea?

Crucea este venerată de milioane de oameni. Enciclopedia Universală Britannica spune despre cruce că este un „principal simbol al creștinismului”. Însă creștinii adevărați nu folosesc crucea în închinare. De ce?

Un motiv important este acela că Isus Cristos nu a murit pe cruce. Termenul grecesc tradus de obicei prin „cruce” este staurós. Sensul principal al acestui cuvânt este „par sau stâlp vertical”.

The Companion Bible arată: „*Staurós nu se referă niciodată la două bucăți de lemn așezate una peste cealaltă într-un anumit unghi . . . Textul grecesc al Noului Testament nu sugerează în niciun fel că ar fi vorba despre două bucăți de lemn*”.

Derivată din roata solară, crucea cu patru brațe egale este emblema triumphiului luminii. Semnul celor patru puncte cum îl numea un mare preot al lui Zamolxe. Este un semn al tuturor punctelor cardinale, al totalității și unității, al logosului creator, al centrului universului, dar și al nemărginirii.

Unii cercetători îi atribuie origine latină (nu romană!), “cruz”, acesta fiind însă doar un stâlp vertical, fără “patibulum”, adică fără brațe. Pe acest stâlp erau executați osândiții la moarte.

În istoria Dacilor crucea exista cu multe mii de ani înaintea creștinismului, ea însemnând cerul și pământul, răsăritul și apusul, viața și moartea, centrul acesteia fiind centrul universului, Soarele, pe care Dacii îl adorau.

Mulți oameni, în special noile curente, afirmă că e timpul să ne rupem de materialism și să trăim doar în spiritualitate. Dacă asimilăm omul cu proprietățile crucii, atunci prin abandonarea materialismului ne-am tăia singuri un braț. Cum am mai putea evolua? Cum am mai putea să ne definitivăm evoluția dacă nu am trăi într-un mediu în care să avem posibilitatea de a discerne între bine și rău, între adevărat și fals?

Nu, noi trebuie să învățăm să gestionăm materialismul pentru a ne putea învăța lecția pe care ne-am ales-o. Asta a fost de fapt și logica Creatorului atunci când a hotărât să venim în lumea materială unde domnesc contrastele. Contrastele sunt absolut necesare evoluției noastre. Din fiecare situație pe care o experimentăm, noi trebuie să învățăm ceva, indiferent dacă suntem afectați în bine sau în mai puțin bine.

Vedeți că am evitat să folosesc cuvântul “rău”, prin simplul motiv că, după părerea mea, acesta nu există în realitate. Prin structura divină a omului, prin capacitatea noastră de a discerne, noi ne-am setat, în subconștient, o serie de șabloane, filtre, pe care singuri le-am ridicat la rang de “adevăruri absolute”, șabloane prin care evaluăm fiecare eveniment la care participăm, declarându-l „bun” sau „rău”, asta conform propriilor standarde a căror patent ne aparține.

Am spus că nu există rău, da, așa este. Ceea ce noi considerăm că ar fi un “rău”, este de fapt evaluarea unui eveniment prin prisma șabloanelor pe care singuri ni le-am creat, la un anumit moment. Partea proastă e că în graba noastră cotidiană, nu găsim timpul necesar reevaluării acestor șabloane. Dacă am face asta periodic, lumea ar fi “mai bună”, dar comoditatea și mai ales delăsarea ne face să “circulăm” cu “șabloane” a căror termen de garanție e expirat.

Deci noi ne folosim de anumite șabloane de noi create pe baza experiențelor de la un moment dat, în analiza și evaluarea unei situații. Dacă rezultatul analizei se încadrează într-un anumit șablon, înseamnă că evenimentul e benefic pentru noi. Dacă evenimentul respectiv nu întrunește condițiile impuse de nici-un șablon, atunci evenimentul ne este potrivit și trebuie luată o atitudine corespunzătoare, și conflictul e declanșat. Dacă pe baza experiențelor, noi reevaluăm periodic conținutul respectivului șablon, e posibil ca un eveniment similar cu cel care a declanșat conflictul, să fie considerat acum ca fiind benefic.

De aceea susțin că nu există “rău”, există doar șabloane pe care din comoditate nu le reconsiderăm, mai clar, nu le actualizăm, asta de cele mai multe ori din comoditate.

Mai există și o altă abordare a acestui subiect. Noi nu suntem toți la același nivel spiritual. De fapt ar fi monotonă viața dacă toți am fi la fel. Atunci când cineva creează un eveniment pe care setul nostru de șabloane îl consideră ca fiind nebenefic pentru noi, ar trebui să înțelegem că acea persoană nu a dorit să ne afecteze, dar nivelul lui spiritual nu i-a permis să se comporte altfel. Deci el nu e răuvoitor, doar că atât poate face respectivul în momentul acela, sau poate șabloanele noastre sunt neactualizate la zi. Poate "mâine", respectivul va evolua și nu va mai repeta atitudinea respectivă, sau poate noi vom revizui acel standard care ne-a creat un anumit disconfort.

Vedeți, dacă noi ca fii ai Creatorului, am înțelege că practic nu există rău, lumea ar fi mai bună și am începe să ne iubim cu adevărat aproapele. Asta înseamnă să redescoperim natura noastră divină.

Noi ne ducem existența într-o lume materială, ca dorință a Creatorului pentru a ne da posibilitatea să evoluăm. Ce s-ar întâmpla dacă am renunța la materialism? Simplu, ne-am întoarce în "Paradis", unde e numai armonie și iubire. Rezultatul firesc fiind întreruperea procesului de evoluție spirituală.

Aici aș ridica un semn de întrebare asupra celor care se retrag în chilii, în mănăstiri și se roagă continuu. E drept că obțin o iluminare divină, unii dintre ei, dar această iluminare nu a fost obținută prin antrenarea Sinelui interior, ci a fost obținută sub formă de "toceală".

E ușor să devii evlavios, să devii bun, dar important nu e să devii astfel doar pentru că încerci să "imiți" pe alții dinaintea ta, ci să fi evlavios și bun trăind în mijlocul tentațiilor, în viața de zi cu zi plină de ispite și piedici de tot felul. Să fi un călugăr smerit e relativ ușor, deoarece ești izolat de ceea ce înseamnă viața reală, ești izolat de ispite și te supui unui program ce nu interacționează deloc cu viața materială plină de contradicții.

Eu consider călugăria un fel de egoism. Vrei să evoluezi singur, dar nu îți pasă de cei din jur care au nevoie ca tu să le fi un exemplu pe care să îl întâlnească zi de zi, nu doar în vizitele la mănăstiri și schituri.

Călugării se rup de material, se ridică spiritual fără să învețe să folosească materialul în obținerea evoluției spirituale. Așa cum am mai spus, e ușor să te izolezi și să copiezi pe alții, dar aceasta e de fapt o "spoială", deoarece nu experimentezi în viața reală ceea ce ai acumulat pe plan spiritual. Călugăria e un studiu pe care îl faci doar în "bibliotecă", iar când ies afară, nu sunt în stare să își gestioneze viața după principiile învățate.

Eu nu sunt împotriva călugăriei, Doamne ferește, eu spun doar că trebuie să ne sfințim în lumea reală, nu în "bule" etanșe de viața reală. De fapt, nu asta a fost intenția Creatorului atunci când i-a scos pe Adam și pe Eva din rai.

Asta înseamnă de fapt "structura divină a omului" - să reușească să învingă tentațiile și ispitele în scopul unei evoluții spirituale bazată pe experiență.

Vă veți întreba pe bună dreptate de ce a fost necesară întreaga pledoarie prezentată mai sus? Răspunsul e evident, noi am fost creați să avem posibilitatea de a evolua prin propriile decizii, luate la un anumit moment. Dacă vom fi corijenți, sau premianți, asta depinde doar de noi.

Adevărul este evident, noi suntem cei care au creat proiectul, și tot noi suntem „șefii de șantier” care vor trebui să îl realizeze. E drept că vor participa și alți „constructori” la realizarea proiectului, dar „șeful de șantier” tot noi vom fi, deci responsabilitatea în totalitate este a noastră.

Parcă prin ceea ce am prezentat mai sus, ne apropiem de tema eseului, și deci se conturează ideea că de fapt, noi suntem arhitecții și constructorii propriei noastre vieți.

Care e „mecanismul” evoluției vieții noastre?

După ce ne-am dumirit cât de cât asupra cine suntem noi, hai să încercăm să descifrăm, care e sensul vieții noastre?

Adam și Eva trăiau fericiți în Grădina Edenului, asta e deja arhicunoscut. Trăiau liniștiți, aveau deja rutinele lor universal acceptate de către ambii parteneri, dar atât. Creatorul era mulțumit pe de o parte pentru creația sa, dar și nemulțumit, pe de altă parte, deoarece se aștepta ca noii colacatari ai „pământului” să încerce să uzeze de darul primit, acela ce mici creatori. De ce era atât de „arzătoare” această dorință? Pentru simplul motiv că cel care îi crease dorea, ca aceștia, să se întoarcă „acasă” cât mai repede, cu capacitățile necesare de a deveni „ajutori” ai săi.

Dorință firească, dar greu de pus în practică atâta timp cât aceștia locuiau într-un loc în care armonia era omni prezentă. Așa s-a născut decizia Creatorului de a le crea posibilitatea de a lua contact cu „lumea adevărată”, dându-le posibilitatea de a descoperii că lumea materială e total diferită de ceea ce trăiseră până acum.

Brusc au descoperit un dar pe care îl aveau încă din creație, dar care stătea latent, deoarece „all inclusivul” Edenului nu îl făceau util. Și așa au descoperit „liberul arbitru”, instrumentul care le-a activat instantaneu, evoluția, prin simplul motiv că au fost nevoiți să ia decizii ad-hoc, bune sau mai puțin bune, funcție de cât de „antrenat” era acest liber arbitru la momentul respectiv.

Am ajuns, deci, la concluzia că a decide să te manifesti, într-un fel sau altul, față de un eveniment, aceasta este un rezultat al existenței și a utilizării propriului „Liber arbitru”.

Dar să vedem dacă acesta este o componentă fixă sau e și ea în continuă evoluție. Evoluția Liberului arbitru este dependentă de nivelul spiritual la care ne găsim la un moment dat. Deci ... depinde de gradul de evoluție la care ne aflăm la acel moment. Parcă începe să se contureze răspunsul la întrebarea: „care e sensul vieții”. Dar să încercăm să fim mai concreți.

Să luăm spre exemplu un hoț. La un moment dat, el decide să fure portofelul unei doamne bătrâne, pe stradă. Decizia e luată în urma hotărârii Liberului său arbitru, care decide că e un mod simplu de a ”câștiga” bani. Deci Liberul arbitru decide că e corect să facă lucrul acesta, în loc să muncească undeva. Decizia fiind luată, omul nostru trece la acțiune. El nu se gândește că poate biata femeie avea toți banii în acel portofel și mergea să își cumpere un pic de mâncare.

Timpul trece și ”hoțul” nostru mai fură un portofel, mai fură de prin magazine ... și viața merge înainte. Într-o zi, unui om i se face milă de bietul hoț și îi oferă un loc de muncă. Aici apare o dilemă existențială pentru bietul hoț. Ce să facă? Să continue cu viața de până acum, sau să accepte locul de muncă. Ei bine, aici intervine Liberul arbitru. Dacă refuză locul de muncă și continuă cu hoția înseamnă să rămână în ”confortul” cunoscut, dacă acceptă locul de muncă, înseamnă să înceapă o viață nouă, necunoscută lui. Și atunci cine va trebui să ia decizia? Păi doar el, prin Liberul său arbitru. Acesta va trebui să aleagă, spiritual vorbind, între o stagnare evolutivă și un salt evolutiv.

Această dilemă a avut-o și bietul Adam, să asculte de Eva sau de Creator?

Dar nu suntem singurii care posedăm acest dar, nu, și animalele sunt supuse aceluiași dileme existențiale, căci și ele au venit în lumea materială tot pentru evoluție. Darwin, la nivelul cunoașterii din acel moment, a intuit faptul că totul este într-o evoluție perpetuă, deci chiar și omul are un strămoș. Nu vreau să creez o polemică între "Creaționism" și "Darwinism", departe de mine gândul acesta. E totuși interesant să ne oprim câteva clipe la această dispută, asta pentru a încerca să demonstrăm "Evoluția Liberului Arbitru".

Religia a apărut într-o perioadă dominată de controlul zeilor asupra oamenilor. Deci era necesar ca religia să găsească o explicație a apariției omului, astfel încât să creeze o dominare a Creatorului asupra celorlalți zei. Și cum era cel mai simplu să o facă, decât să îi atribuie acestuia "întâietatea". Așa a apărut Adam, Eva, șarpele, etc., așa a apărut "Liberul arbitru" de care Adam s-a folosit atunci când a ales între spusele Evei și porunca Creatorului.

Dar să ne întoarcem la Darwin. El a observat corect faptul că evoluția speciilor există ca principiu, dar a omis, prin necunoaștere, faptul că trecerea de la o specie la alta include o pauză, nesensibilă în lumea materială, pauză în care specia candidată la evoluție se întoarce în "Laboratorul Creatorului" și primește o nouă "Fișă a Postului" corespunzătoare noii specii în devenire. Cu această ocazie i se schimbă și fizionomia, în așa fel încât să fie adaptată continuării evoluției ca membru al unei noi specii. Cu această ocazie i se "up to date" și conținutul Liberului Arbitru.

Dar pentru a înțelege mai bine semnificația Liberului arbitru, să încercăm să analizăm conceptul Liberului arbitru la animale, și vom descoperii astfel că acest dar divin este apanajul tuturor speciilor.

Să vedem pentru început ce părere are Helen Steward despre animale, în articolul „Do Animals Have Free Will?”, în The Philosophers' Magazine, nr. 68, 2015, pp. 43-48.

Printre altele, Helen susține că și animalele au un liber arbitru, deoarece fără un asemenea instrument nu ar putea evolua, căci tot Universul este într-o continuă evoluție, indiferent de specie.

Au animalele Liber-arbitru, se întreabă ea? Majoritatea oamenilor ar fi de acord, probabil, că răspunsul la această întrebare este un "nu" cât se poate de răspicat. Tradițional vorbind, conceptul de Liber-arbitru este legat de lucruri precum capacitatea noastră de a ne alege valorile, viața pe care vrem să o avem, genul de oameni care vrem să fim etc. și pare evident că niciun animal non-uman nu duce o viață care să justifice atribuirea unor asemenea puteri.

Însă, cu toate astea, atunci când ne gândim la Liberul-arbitru, este esențial să luăm în considerație capacitățile animalelor. Chiar dacă despre ele nu se poate spune că au un Liber-arbitru dezvoltat complet, diversele puteri ale animalelor oferă un fel de fundament esențial pentru liberul-arbitru, pe care filosofii, care se axează exclusiv asupra fenomenului uman, riscă să-l ignore mai întotdeauna. Iar aceste capacități mai simple sunt îndeajuns de interesante pentru a ridica ele însele numeroase probleme filosofice; într-adevăr, așa spune că ele însele pot pune cea mai discutată problemă din această zonă a filosofiei. Pentru că, din punctul meu de vedere, ele sunt greu de împăcat cu anumite concepții despre universul în care trăim – ceea ce s-ar putea numi concepții mecaniciste sau deterministe despre acest univers. Devine, astfel, foarte util și important să ne gândim la aceste capacități mai simple dintr-o perspectivă filosofică. În loc să ne întrebăm, așa cum fac adesea filosofii, dacă Liberul-arbitru este compatibil cu determinismul, ar trebui mai întâi să ne întrebăm dacă aceste puteri mai simple, care constituie ceea ce unii filosofi numesc „capabilitate animală”, sunt compatibile cu el. Și nu este exclus, putem

presupune, că răspunsul și la această întrebare să fie tot "nu", ceea ce ar pune într-o lumină nouă și interesantă, diferită, dezbateră despre Liberul-arbitru.

Ce vreau să spun prin "capabilitate animală"? Primul pas în definirea acestui concept ar fi să spunem că animalul este ceva care poate acționa. Ceea ce nu ar fi totuși foarte clar, pentru că am ajunge, pur și simplu, la întrebarea ce înseamnă a putea acționa?

Folosim uneori conceptul de acțiune într-un sens foarte general – putem să vorbim, de exemplu, despre acțiunea lucrurilor neanimate, cum ar fi vântul sau undele radio, sau despre acțiunea unui agent chimic, precum oxigenul sau apa, asupra unui material ca fierul, atunci când rugineste. Prin urmare, s-ar părea că aproape orice lucru poate fi considerat "capabil" de o anumită formă de acțiune, pentru că aproape toate lucrurile pot acționa – adică aproape toate lucrurile pot avea un impact cauzal, într-un fel sau altul, asupra altora, în condiții propice. Însă, în privința conceptului de acțiune care ne interesează aici, nici despre vânt, nici despre undele radio, nici despre oxigen, și nici despre apă nu s-ar putea spune că are puterea de a acționa. De ce?

Ei bine, dacă ne gândim la ce se întâmplă atunci când rugineste fierul, de pildă, am putea spune că oxigenul și apa pot acționa asupra fierului. Dar am putea să spunem, cu siguranță la fel de bine, că fierul este cel care acționează asupra oxigenului și a apei. Nu este ușor să ne dăm seama, în general, care dintre aceste lucruri acționează în detrimentul celuilalt, dacă ne gândim bine la procesul care are loc. Este, pur și simplu, vorba despre întâlnirea dintre elemente și compuși diferiți, în urma căreia se întâmplă ceva. Însă niciunul dintre reactivii implicați nu pare, în realitate, mai activ decât ceilalți.

Întrebarea firească este, poate fierul să se opună ruginirii, sau oxigenul poate refuza să determine ruginirea fierului? Evident că nu. Dar în lumea animală?

Distincția dintre activitate și pasivitate este greu de susținut când vorbim despre agenți cu adevărat neanimați, iar asta se întâmplă, din punctul meu de vedere, din cauza faptului că discuția despre capabilitate aplicată la sfera lucrurilor neanimate este o extensie a conceptului care derivă și ține, în primul rând, de modul în care conceptualizăm lumea animală.

Am împrumutat ideea fundamentală de acțiune, care se aplică, în primul rând, la animale, pentru a descrie aspectele mai dinamice ale naturii neanimate. Însă inevitabilitatea cu care apar aceste interacțiuni în natura neanimată îi răpește conceptului de acțiune aplicarea strictă și literală în lumea neanimată. Nu este ca și cum, atunci când oxigenul și apa fac fierul să ruginescă, ne gândim că oxigenul sau apa ar putea face altceva decât fac, de fapt. Aducem laolaltă fierul, oxigenul și apa, iar procesul de ruginire are loc de la sine – este inevitabil. Oxigenul și apa au puterea de a face fierul să ruginescă, însă nu este o putere pe care acestea o pot exercita propriu-zis, tocmai pentru că nu este o putere pe care pot evita să o exercite. Am putea spune, dacă vrem, că entitățile și lucrurile ne animate își pot manifesta puterile, dar nu le pot evita voit. Ceea ce înseamnă, din punctul meu de vedere, că de fapt nu pot fi agenți.

Filosoful medieval Duns Scotus a distins între ceea ce el a numit puteri unidireționale și puteri bidireționale, iar această distincție ne ajută să explicăm concepția despre capabilitate care conduce la acest verdict. Multe lucruri au puteri unidireționale. Sulfatul de cupru are puterea de a se dizolva în apă, mașina mea avea puterea de a atinge 100 km/h în anumite condiții, (avea, deoarece am vândut-o de curând), plantele verzi au puterea de a face fotosinteză la lumină naturală. Însă toate acestea sunt doar puteri unidireționale, pentru că, în condițiile propice, sulfatul de cupru nu poate să nu se dizolve

În apă, fosta mea mașină nu poate să nu atingă 100 km/h, iar plantele verzi nu pot să nu facă fotosinteză.

Pe de altă parte, în gândirea noastră obișnuită pare că atribuim anumitor lucruri din lumea asta un alt tip de putere – puterea de a face ceva sau nu, acel tip de putere pe care medievalii o numeau putere bidirecțională. De exemplu, eu am, în acest moment, puterea de a ridica mâna. Aș putea să o fac. Însă am și puterea de a nu o face. De mine depinde dacă mâna mea o va lua sau nu în sus în secunda următoare. Fiecare dintre aceste lucruri pare a-mi sta în putere chiar în acest moment – să acționez sau să mă abțin de la a acționa.

Astfel, în această privință, eu nu par a fi complet determinat de circumstanțele în care mă găsesc. De asemenea, ceea ce fac, pare a depinde de mine și de alegerea de a-mi exercita sau nu puterea de a acționa, iar asta conferă distincției dintre activitate și pasivitate un punct de sprijin solid. Sunt activ, dar aerul pe care îl disloc atunci când ridic mâna este pasiv pentru că eu, și nu aerul, sunt adevărata sursă a mișcării, ceea ce o provoacă. Ceea ce nu ține doar de faptul că sursa mișcării este în interiorul corpului meu.

Este o problemă care ține de faptul că ceea ce se întâmplă depinde de mine, aceasta fiind o idee de o importanță crucială în schema noastră conceptuală, ideea unei entități care are puterea de a face lucrurile să decurgă într-un fel sau altul, chiar și lăsând la o parte condițiile în care se găsește, iar conceptul de capacitate pe care vreau să îl folosesc este strâns legat de această idee a unei puteri bidirecționale, puterea de a face sau nu ceva. Numai acele lucruri care dețin puteri bidirecționale pot fi considerate agenți, în viziunea mea.

Voi face referire imediat la o provocare majoră care poate fi legată de conceptul de capacitate pe care am încercat să-l descriu cât mai coerent posibil. Dar, presupunând deocamdată că am accepta că distincția între puterea uni- și cea bidirecțională este legitimă și interesantă, apare o întrebare evidentă. Am plasat, până acum, plantele și lucrurile neanimate în categoria non-agenților. Am plasat ființele umane în categoria agenților. Însă cum rămâne cu animalele non-umane? Ele unde ar trebui încadrate? Au ele puteri bidirecționale?

Un mod foarte familiar de a gândi natura animală ne-ar face să răspundem, și de această dată, tot "nu" la această întrebare. În istoria filosofiei avem o tradiție îndelungată în a ne distinge de animale, în a încerca să demonstrăm că suntem mai nobili, sau mai buni, sau mai importanți decât acestea într-o privință fundamentală.

În doctrina creștină a existat mereu ideea că ființele umane sunt cele mai apropiate de Dumnezeu, fiind create, de fapt, după chipul și asemănarea lui, iar în secolul al XVII-lea, Descartes a conferit acestei perspective creștine un fundament metafizic, subliniind că ființele umane trebuie distinse complet de celelalte animale pentru că numai oamenii au suflet. În "Pasiunile sufletului", Descartes sublinia că toate mișcările animalelor pot fi explicate prin principii pur mecanice.

De vreme ce știința imită natura și oamenii pot face tot felul de mașini care se mișcă fără să gândească, pare rațional să spunem că natura realizează mașini mult mai frumoase decât cele artificiale. Aceste mașini naturale ar fi tocmai animalele.

La fel ca mulți alți gânditori din secolul al XVII-lea, Descartes era foarte impresionat de inovațiile tehnologice ale epocii sale, mai ales de obiectele mecanice. Deosebit de uimit pare să fi fost de o statuie a lui Neptun – pe care o menționează în mai multe scrieri – care pășea înainte și agita amenințător un trident în fața celor care se apropiau de el

călcând, fără să știe, pe un buton. În mod firesc, s-a gândit, asemeni multor alora din secolul al XVII-lea, că animalele ar putea fi puse în mișcare de un fel de mecanism biologic – și că, prin urmare, nu este nevoie de puteri cu adevărat psihice pentru a explica funcționarea lor. Însă interesant aici este faptul că această gândire filosofică de secol XVII despre animalele non-umane ca tip de mecanism biologic a durat, în unele grupuri, cu schimbări ne semnificative, până în secolul XXI. Singura schimbare cu adevărat majoră care a avut loc în ortodoxia filosofică este tocmai ideea că noi, ființele umane, nu mai beneficiem de statutul privilegiat pe care îl sublinia Descartes, întrucât foarte puțini filosofi occidentali mai acceptă astăzi existența unei entități imateriale numite „suflet”. Și, ca urmare, mulți au susținut că, în esență, concepția mecanică a lui Descartes despre animalitate trebuie extinsă și la ființele umane. La fel ca celelalte animale, și noi ar trebui să fim gândiți ca mecanisme complexe, în care interacțiunea părților este suficientă pentru a explica funcționarea întregului.

Unii dintre aceia care îmbrățișează perspectiva mecanică ar argumenta că distincția pe care am încercat să o trasez între agenții adevărați, care au puteri bidirecționale, pe de o parte, și non-agenți, posesori mai mult de puteri unidirecționale, ar deveni redundantă în urma progresului științei moderne. Astăzi știm, s-ar putea spune, că propriile noastre acțiuni sunt produse de impulsuri nervoase, produse și ele, la rândul lor, de alte impulsuri nervoase sau de schimbări în concentrațiile diverselor substanțe chimice din creier sau de evenimente psihologice similare. Iar aceste schimbări, care au loc în interiorul nostru și care determină acțiunile noastre, sunt doar rezultatul puterilor unidirecționale ale substanțelor și celulelor.

Și, astfel, s-ar putea spune că oamenii nu au cu adevărat puteri bidirecționale, că asta nu este decât o iluzie, așa cum este și faptul că eu aș avea puterea, după cum spuneam mai sus, de a ridica mâna, dar și de a nu o ridica. Dacă nu o ridic, se poate afirma, asta nu înseamnă altceva, decât că condițiile cauzale necesare pentru a ridica mâna nu existau, în prealabil, în creier. Dacă condițiile premergătoare rămân neschimbate, ar spune acești oameni, nu înseamnă deloc că oricare dintre aceste lucruri s-ar putea întâmpla. Din această perspectivă, așadar, realitatea este că nu există, în fond, niciun fel de distincție ca cea dintre agent și non-agent pe care am încercat să o descriu.

Mai degrabă, întregul univers, inclusiv umanitatea însăși, ar fi, practic, un mecanism enorm, iar distincția agent/non-agent fie ar fi nefondată, fie ar trebui descrisă altfel, de exemplu, făcând diferența între cauzele deterministe ale acțiunilor și cauzele deterministe ale altor tipuri de evenimente, eventual spunând despre acestea din urmă că sunt cauze „mentale”, și sperând că asta o să rezolve situația. Din diverse motive, nu pot face asta, nu se poate.

Alți filosofi, desigur, s-au opus acestei perspective mecaniciste, convinși fiind că este greșită, pentru că lor li se pare atât de evident că avem puteri bidirecționale, că eu pot, de pildă, chiar acum, chiar și în condițiile actuale, să ridic mâna și, la fel de bine, să nu o ridic.

Pentru ei, pare pur și simplu ridicol să negăm că suntem agenți în acest sens tare și definitiv. Ei sunt susținătorii a ceea ce se numește Liber-arbitru libertarian. Însă, în ansamblu, nu au fost dispuși să ia în considerație că orice alt animal în afară de cele umane ar putea avea această capacitate specială. Numai oamenilor li s-a acordat, în general, statutul de entități cu Liber-arbitru, chiar și de către filosofi care subliniau că ideea de Liber-arbitru este pur și simplu o imensă greșală.

Aceste două tabere – hai să le spunem mecaniciști și liber-arbitriști, doar pentru a le pune niște nume, reprezintă astăzi două dintre principalele poziții pe care filosofi tind să le adopte în privința metafizicii agentivității. Ori fiecare agentivitate trebuie considerată o

varietate specială de mecanism causal determinist, ori, oamenii sunt o excepție specială de la comportamentul normal al lumii naturale.

Însă, cu siguranță, niciuna dintre aceste poziții nu ne poate încânta. Pe de o parte, mecaniciștii par a ne prezenta o concepție profund non-intuitivă despre noi înșine ca și creaturi complet dependente de reacțiile electrice și chimice din organismul nostru, ceea ce, aparent, e ca și cum ar fi nevoie de revizuirii radicale ale perspectivei noastre cotidiene asupra lumii. Această concepție despre locul nostru în realitate pare că ne transformă în simple terenuri de joacă pentru reacțiile chimice și electrice, și ele determinate, la rândul lor, de reacții de același tip.

Liber-arbitriștii, pe de altă parte, par a susține în continuare vechile diferențe carteziene dintre noi înșine și absolut toate celelalte lucruri din natură – ceea ce, în epoca postdarwinistă, nu este ușor de înghițit. Prin urmare, ce vreau eu să spun este că avem nevoie de o alternativă la ambele gândiri. Iar soluția pentru a găsi un răspuns se află în problema pe care am ridicat-o mai sus – mai exact, este vorba despre locul pe care îl ocupă animalele non-umane în acest tablou.

Devine mult mai ușor să acceptăm existența acestui fenomen interesant, pe care îl numesc agentivitate, odată ce admitem că aceasta ar putea fi mult mai răspândită decât au crezut liber-arbitriștii și că este apanajul unui număr mare de animale non-umane, și nu doar al nostru. Devine mai ușor pentru că ideea nu mai pare un fel de pledoarie specială pentru specia umană. S-ar putea spune, mai degrabă, că dezvoltarea unei concepții puternice despre agentivitate constituie o recunoaștere serioasă a modului incontestabil special în care funcționează ceea ce pare a se regăsi într-o mare parte a lumii animale.

Vreau să spun că, la fel ca noi, multe animale au puteri bidirecționale. Ele tind, firește, să facă anumite lucruri din instinct (ca și noi), dar asta nu ne împiedică în niciun fel să acceptăm că nu au puteri bidirecționale. Instinctele domină animalele, așa cum ne domină și pe noi, în sens larg, impunând o serie specifică de obiective, scopuri și comportamente, dar lăsând adesea în seama animalului însuși să hotărască multe dintre detaliile precise privind spațiul, momentul și modul în care aceste obiective vor fi atinse. Animalele mai complexe au libertăți mai mari în această privință decât cele mai puțin complexe.

Un câine, de pildă, poate hotărî dacă să urineze acum sau să se ducă, în schimb, după bățul care tocmai i-a fost aruncat; un păianjen, pe de altă parte, pare mult mai limitat. Însă, cu toate astea, chiar și păianjenul are capacitatea de a decide care este locul potrivit pentru a-și țese pânza, pe unde este mai bine să o ia pentru a ajunge undeva, etc. De altfel, s-a dovedit că anumiți păianjeni au abilități remarcabile – există, de pildă, un studiu minunat, realizat de Stim Wilcox și Robert Jackson, bazat pe observații făcute în pădurile tropicale din nord-estul Australiei, care are în vedere un păianjen săritor, Portia. Acest păianjen vânează alți păianjeni, iar Wilcox și Jackson relatează cum, după ce a încercat fără succes să ademenească, prin diverse strategii, un alt păianjen să iasă din centrul pânzei sale, Portia se face nevăzut aproximativ o oră, pentru a reapărea, în cele din urmă, pe protuberanța unei stânci aflate mult deasupra pânzei păianjenului pe care îl vânează. După aceea, se lasă în jos pe un fir pentru a-și consuma prada. Remarcabil la acest studiu al comportamentului păianjenului Portia este potențialul de a planifica, conștiința lui spațio-temporală, menținerea intenției pe o perioadă îndelungată, chiar și în absența percepției continue a obiectului dorit.

Sigur că obiectivul general al păianjenului Portia – de a captura și a mânca păianjeni – este un dat instinctiv; însă la fel de sigur, așa spune, este că mijloacele de a atinge acest obiectiv într-o situație anume sunt stabilite de Portia, pe loc, într-o manieră care ține cont de posibilitățile pe care le oferă mediul în care se găsește.

Prin urmare, agentivitatea nu trebuie considerată nici o iluzie, nici apanajul unei singure specii. Mai degrabă, ea este o putere care caracterizează entitățile biologice cu un anumit grad și tip de complexitate, o inovație evoluționistă de o extraordinară importanță, care se dezvoltă pe măsură ce ființele ajung să aibă o serie de obiective complexe și uneori concurente. Aceste ființe ar putea avea nevoie să folosească informații dobândite prin percepție, din diverse surse, pentru a rezolva probleme la care nu există neapărat o cea mai bună soluție, legate de modul în care trebuie să se organizeze și să își direcționeze eforturile în spațiu și în timp pentru a-și atinge scopurile. Puterile agentive sunt modalitatea prin care natura rezolvă aceste probleme; și trebuie să le înțelegem, pe ele și metafizica pe care o reclamă, înainte să putem spera măcar că vom afla răspunsul la întrebarea dacă noi, oamenii, avem sau nu Liber-arbitru.

În concluzie, nu suntem singurii posesori ai acestui atribut, atribut care evoluează odată cu evoluția ființelor atât umane, cât și non-umane, deci o decizie luată la un anumit moment, la un alt moment ar putea fi alta. Acesta e "jocul" evoluției.

Poate vi s-a părut puțin plictisitoare dizertația mea, dar Liberul arbitru e „mecanismul” care generează evoluția noastră, este „mecanismul” care ne ajută să evoluăm, ne ajută să devenim arhitecții propriei noastre vieți.

Trebuie remarcat faptul că „școala” pe care o urmărim pentru a deveni arhitecții vieților noastre o facem în lumea materială, în timp ce „examenele” le dăm în lumea spiritelor, acolo unde fiecare nou proiect pentru o următoare reîntoarcere în lumea materială reprezintă testul că am parcurs cu brio ceea ce trebuia „învățat” în viața anterioară.

Când ne definim cum să fie viața pe care ne-o propunem?

Acum că putem spune, în mare, că am înțeles cine suntem și am identificat mecanismul care ne sprijină în procesul evolutiv, hai să vedem cum și mai ales când ne definim scenariul vieții?

Nu e un secret pentru nimeni faptul că prezența noastră pe pământ e definită de două evenimente majore, evenimente ce nu pot fi evitate. Mă refer la naștere și „repatrierea” atunci când ața de pe mosor se termină.

Dar ce se întâmplă după ...? Sunt multe păreri, fiecare susținute de anumite interese. Hai să „explorăm” unele dintre ele, și în felul acesta, poate, ne vom dumiri legat de ce facem noi înainte de a decide să ne renaștem.

Astfel, Epimenide susținea faptul că sufletul uman este o părticică din Dumnezeu și având o extremă finețe. Thales din Milet afirma că sufletul este nemuritor, omul fiind călăuzit în viața pământească de spirite superioare, pe care trebuie să le asculte. Marele matematician și filosof Pitagora spunea că sufletul, care este nemuritor, preexistă nașterii copilului, conceperea copiilor fiind un act sacru. Socrate arată că sufletul, care este nemuritor, părăsește corpul fizic după moartea acestuia și se înalță în sferile de dincolo de Hades, după care va reveni în lumea terestră. Platon descrie cazul unui om care a suferit o moarte clinică, reînviind din morți, apreciind că un suflet supraviețuiește corpului, păstrând amintirea trecutului. Separat de corp, el este fericit sau nenorocit, după cum și-a conturat destinul. Aristotel justifica existența divinității, considerând a fi motorul prim. Apolonius din Thiana definea nașterea și moartea ca fiind trecerea de la esență la substanță și, respectiv, de la substanță la esență. Maxim din Tyr susținea că omul pleacă de pe Pământ spre a ajunge în planurile cerești și, eliberându-se de corpul carnal, devine

spirit. Acesta gândind la viața trecută o apreciază ca fiind deplorabilă și se bucură că a părăsit-o.

De-a lungul timpului, către epoca noastră, multe genii ale științei au îmbrățișat fenomenul reîncarnării. Printre ei se numără Roger Bacon, René Descartes, Spinoza, Leibnitz. Chiar învățătura lui Iisus Hristos cuprinde gânduri și convingeri despre reîncarnare. Creștinismul a negat existența reîncarnării începând din anul 553 d.H., când la al II-lea Conciliu de la Constantinopol s-a votat cu trei voturi contra două înlăturarea credinței în acest fenomen, făcând astfel să dispară din Biblie orice referire explicită la acesta. Faptul s-a petrecut în timpul împăratului Justinian și motivul principal al măsurii l-a reprezentat teama față de eventualitatea apariției unui curent de opinie în rândul populației, de a nu-și mai îndeplini obligațiile în această viață, știind că nu există moartea spiritului.

Deci ... aveți o dovadă care ne ajută să deslușim misterul care a stat la baza deciziei pe care „Biserica” a decis să o șteargă total din „dogma creștinească”, și anume faptul că spiritul revine periodic în lumea materială, cu scopul de a își continua evoluția.

Deci ... rațiune total materialistă, cum să accepte faptul că oamenii sunt liberi și nu „sclavi religioși”. Să fim sinceri, această decizie era un lucru util și pentru cei care, vremelnic, conduceau comunitățile.

Suntem acum în mare măsură lămurii cu faptul că spiritul nostru e nemuritor, dar să vedem ce se întâmplă cu acest spirit după părăsirea trupului.

Despre experiențele umane, acelea trăite în corp fizic știm destul de multe căci avem posibilitatea să le experimentăm din plin pe propria persoană și să le observăm la cei din jur.

Dacă citești acest eseu, cu siguranță ai conștientizat că trebuie să fie ”ceva” mai mult decât ceea ce vedem, că viața, în deplinătatea ei, nu poate fi doar ceea ce am fost în doctrina să credem că este. Există acel ceva în interiorul ființei noastre care știe cu siguranță că suntem mult mai mult decât 2 mâini, 2 picioare și un cap; existența noastră nu poate să fie redusă la naștere, competiție, moarte.

În aceste timpuri în care Mama Pământ se trezește determinându-ne pe tot mai mulți dintre cei ce o locuiesc să se trezească, avem acces la o cunoaștere tot mai înaltă, creându-ni-se contextul potrivit amintirii identității noastre.

Tot mai mulți dintre noi ne întrebăm ce este dincolo de viața umană. Dincolo de viața umană, sau între vieți, este acel spațiu care a primit numele de viața dintre vieți – spațiul de existență a sufletelor între 2 încarnări?

Pionierul în acest domeniu a fost Michael Newton, un hipnoterapeut american cu doctorat în psihologie, care și-a dedicat ultimii 40 de ani de carieră regresiiilor în viața dintre vieți. El a descoperit ”întâmplător” acest spațiu prin relatările clienților. L-a surprins să observe că, diferiți clienți veniți din culturi diferite, credințe religioase diferite, valori diferite, relatau aspecte foarte asemănătoare.

Dar ce se întâmplă acolo în viața dintre vieți? Să o luăm cu începutul.

Atunci când corpul fizic își încetează activitatea și trece prin ceea ce am fost învățați să numim „moarte”, sufletul se detașează de corp. Sunt suflete care se ridică în lumină aproape instant, precum sunt și suflete care aleg să mai rămână o vreme în acest spațiu și să observe ce se întâmplă cu corpul lor și cu cei dragi.

De îndată ce se ridică într-un spațiu de lumină de vibrație înaltă, sufletul este întâmpinat de alte spirite mult evolute. De cele mai multe ori, cel care îl întâmpină este Ghidul Spiritual primar (acea entitate înțeleaptă și iubitoare care îi este alături atât în timpul încarnărilor cât și între). Uneori sufletul este întâmpinat și ajutat în aceasta tranziție de către oameni dragi pe care i-a avut alături. Aceștia pot să fie suflete care au părăsit pământul deja, sau suflete care experimentează încă viața umană. În acel spațiu timpul este cel puțin diferit.

Cel (sau cei) care întâmpină sufletul îl conduc apoi într-un spațiu de vindecare. Aceasta este o zonă în care sufletul se reface după experiența umană. În funcție de gradul de evoluție al sufletului și de experiențele prin care a trecut, acest proces de vindecare poate fi mai intens și de durată mai mare sau mai rapid. Aceasta este un proces pe care unii oameni care accesează această amintire prin regresie îl aseamănă cu un proces de dezbrăcare de anumite costume greoaie sau de reumplere și reîntregire a auri.

O dată vindecarea finalizată, sufletul participă împreună cu Ghidul său la procesul de revizuire a vieții care a trecut. Este o recapitulare a acelei experiențe cu scopul de a identifica ce a funcționat bine și ce ar fi putut funcționa diferit.

Este important de menționat că acest proces se petrece dintr-un spațiu de iubire, fără judecată. *Atunci când apare o judecată și / sau învinovățire singurul care face acest lucru este însuși sufletul. Indiferent ce a fost sau n-a fost în acea viață, Ghizii nu judecă și nu condamnă niciodată*. Deci „Judecata de apoi” e o farsă, fiind trecută în „manualul de manipulare” a maselor credule.

După ce a fost finalizat și acest proces sufletul este condus în locul de întâlnire a familiei de suflete din care face parte.

Aici trebuie să fac o mică divagație. Sufletele părăsesc ”Laboratorul Divin” nu individual, ci în așa numite ”stoluri de suflete”. De ce se face acest lucru? Deoarece pentru un suflet singur e dificil să evolueze, deoarece pe întregul proces evolutiv, acesta are nevoie de sprijin, de ajutor, de susținere. Cine poate să fie alături de el? Păi tocmai cei din ”stolul” său, cei care se găsesc la același nivel evolutiv cu el. Acest ”stol” de suflete evoluează împreună, ajutându-se unul pe celălalt.

De remarcat este faptul că există situații în care un suflet, din diverse motive, rămâne în urma celorlalte suflete, evolutiv vorbind, acesta se desprinde de ”stol” și se va atașa unui alt ”stol” al cărui nivel evolutiv este compatibil cu cel al ”noului venit”.

Odată ajuns în cadrul ”familiei sale de suflete”, acesta începe să lucreze la crearea unui nou scenariu pe care îl va pune în aplicare în viitoarea reîncarnare. Trebuie remarcat ajutorul pe care ”stolul” îl oferă în această etapă. Dintre sufletele apropiate își alege pe cei care îl vor ajuta să pună în scenă scenariul scris. Acestea pot fi suflete deja încarnate, sau suflete ce urmează să se încarneze.

Interesant e faptul că aceste suflete apropiate, acceptă să acorde un sprijin necondiționat sufletului care e pregătit să își continue evoluția în lumea materială.

E un fapt deja demonstrat că suntem o mică fărâmbă într-un ciclu cosmic repetitiv. După moarte urmează o ”lucrare de control”, un fel de ”teză”, în urma căreia trecem ”clasa” sau o repetăm. E cert un lucru, nu rămânem repetenți, ci doar corigenți.

Nu avem absolut nici-un motiv să ne temem de moarte, căci moartea, ca și nașterea, sunt lucruri absolut firești, sunt părți ale spiralei evolutive din care facem parte.

Important este ca în fiecare viață materială să ne străduim să respectăm Legile Universului pentru a nu rămâne "corigenți".

Chiar dacă eseul meu pare uneori mult prea plictisitor, am încercat să ating cât mai multe subiecte care să vă asigure o bază în evoluția voastră, dar și să vă facă să nu priviți moartea ca pe un sfârșit de traseu.

Dacă anumite idei v-au creat disconfort, vă cer scuze, dar poate, peste un timp, dacă veți reciti eseul, veți constata faptul că a dispărut disconfortul generat de noțiunea de „moarte”.

Deci suntem sau nu arhitecții propriei vieți?

Analizând cele prezentate mai sus, parcă se întrezărește concluzia că NOI suntem adevărații arhitecți, dar și constructori ai propriilor noastre vieți.

Acolo sus, după ce am analizat performanțele ultimei vieți materiale, după ce NOI am identificat greșelile comise, după ce am identificat abaterile de la scenariul anterior pus în scenă, după ce reușim să ne propunem un nou țel evolutiv, începe scrierea noului scenariu.

Pentru asta se „organizează un casting” în vederea alegerii persoanelor care vor interpreta scenariul. În consecință începem cu alegerea părinților. Aici putem întâmpina unele probleme.

Ne alegem pe cea care va juca rolul de „mamă”. Prezintă-i scenariul, aceasta poate accepta rolul, sau îl poate refuza, datorită faptului că nu e pregătită pentru acest rol, și atunci se trece la o nouă selecție. Cu celelalte roluri e mai simplu. Important este ca toți actorii să fie atrași de scenariul propus.

Important de știut e faptul că întregul scenariu este scris de noi înșine și reflectă ambiția noastră de a atinge un anumit nivel evolutiv.

Nu există absolut nicio entitate care să ne impună un anumit detaliu scenografic, suntem doar noi cei care să pretindă „dreptul de autor” al propriei noastre vieți. Important de remarcat, nu suntem doar scenariștii vieții noastre, dar suntem și regizorul ei.

În calitate de regizor, în anumite situații, vom permite, sau nu, mici abateri de la scenariu. Aceste abateri le vom „contabiliza” și vom ține cont de ele la scrierea viitorului scenariu.

Concluzie finală

DA, NOI suntem atât arhitecții, dar și regizorii propriilor noastre vieți. Am văzut că suntem „mici Dumnezei”, asta datorită faptului că am fost creați după chipul și asemănarea LUI, deci în mâinile noastre stă atât evoluția noastră, cât și contribuția noastră la evoluția a tot ce e în jurul nostru.

Trebuie să reținem faptul că noi suntem practic „arhitecții”, „regizorii”, dar și „constructorii” vieților noastre. Asta în primul rând, dar și „co-regizorii” și „co-constructorii” a tot ce e în jurul nostru. Da, în mâinile noastre stă atât evoluția noastră, cât și contribuția noastră la evoluția a tot ce e în jurul nostru, dar suntem oare conștienți de acest fapt? Suntem oare conștienți de faptul că ceea ce noi oferim celor din jurul nostru este benefic sau nu pentru ei?

La această întrebare nu sunt capabil să găesc un răspuns competent, asta deoarece în cele mai multe cazuri ne considerăm „stăpânii” a tot ce e în jurul nostru, ceea ce e total greșit.

Un adevăr trebuie spus, nu suntem stăpânii a tot ce ne înconjoară, dar suntem co-arhitecții evoluțiilor lor. Dacă de exemplu tăiem sau rupem o floare, prin gestul nostru oprim evoluția ei și privăm semenii noștri de a se bucura de armonia ce o emană acea floare. Dacă omorâm un animal, nu facem altceva decât să oprim acel spirit din drumul lui spre evoluție. Dacă sub o formă sau alta influențăm un semen de-al nostru, negativ sau pozitiv, nu facem altceva decât să îl îndepărtăm pe acesta de la „traseul” pe care singur și la propus, lucru care de cele mai multe ori îl face ca acesta să stagneze evolutiv. Dacă emitem energie negativă, asta face ca planeta care ne asigură condițiile de existență și evoluție, să își perturbe propria evoluție.

Vedeți așadar că în afară de a fi proprii arhitecți ai propriei noastre vieți, suntem și co-arhitecți ai vieților a tot ce ne înconjoară. De aceea, e bine să fim conștienți de faptul că toate acțiunile noastre, dacă nu sunt în armonie cu Legile Universului, în afară de faptul că pot face rău celor din jur, dar, poate într-o proporție covârșitoare, ne vor face rău nouă înșine. Și atunci mă întreb, cum să interpretez situația în care un „arhitect” a creat un plan perfect, dar „regizorul” aduce modificări neinspirate, singurul termen corect este „auto sabotajul”.

În consecință, chiar dacă „regizorul” propune modificări de scenariu pe parcursul reprezentației, insistați să respectați textul scenariului inițial, căci altfel, există riscul ca spectacolul să devină un fiasco.